

(Hekayə)

Soyuq çiskin payız günü idi. Kiçik stansiyanın ağacdan tikilmiş köhnə binasını qar yağış qaraltmışdı. İkinci gün idi ki, sərt şimal küləyi o binanın damındakı pəncərəni və stansiya zəngini uğultadı; tozağacdanın çit-paq budaqlarını möhkəmə titədi. Sinq ti-rə bağlanmış, ayaqları xəstə at başını aşağı salıb dayanmışdı. Külək atın quyruğunu, yalın bir tərəf yeldirdi, arabadakı otu təpədi, cibvun yüyənini oynadı. Amma at başını qaldırmı, gözünü açmırdı: yəqin nəse kəndil bir şey haqqında fikirləşirdi, ya da mürgü vururdu. Arabanın yanında çamadanın üstündə dağınq, san kəkili, meşin palto geymiş ağır, yapıqsifət oğlan oturmuşdu. O, papirosunu sümürə-sümürə tez-tez tükürürdü, göbək barmaqı əli ilə çənəsini ovuşdururdu, bulaq baxışlarını yerdən çəkirdi. Onun böyründə qız dayanmışdı. Qızın gözünü şışmışdı, yaylığının altından ahına bir çəngə tük salmışdı. Onun solmuş, yorğun bənizində anıq nə bir ümid, nə də bir arzu qalmışdı: üzü soyuq və ehtinas görünürdü. Yalnız qişəli qara gözündə nəsa hələ deyilməmiş, çəngin bir duyğu gizləmişdi. O, palçıqlı çəkmələrdəki ayaqlarını arabil səbirə götürüb-qoyur, küləyib özünü küləkədən qorumağa çalışır, baxışlarını oğlanın qıvrıbaqlı qulağından ayırmırdı.

Yarpaqlar zəif xışıltı ilə peron boyu qaçır, bir yere yığılıb nə haqdasa pıçıldadır, sonra küləyin hökmünə tabeliklə yenə də palçıqda fırlanaraq gölməçələrə tökülüşür və suya yapışib susurdular.

– Görürsən, birdən-birə həyat necə çevrildi?... – oğlan dilənib dodaqlarını rixəndlə əydi. – Bundan sonra mənim işlərim qaydasında gedəcək! Neyinə lazımdı indən belə kokoz, ev? Qoy ev anamla bacma qalsın, eybi yox, özgeşi deyillər ki! Şəhərə çatan kimi mənə meşoqi verəcəklər, ev də verməlidirlər. Ağırılıq qaldıran yoxdu ki bizdə! Yarışda gördüm onların hamısını: ən yaxşıları birinci də-

Stansiyada

Uzaqdan qatarın zəif, anlaşılmaz səsi eşidildi; tutqun havanın əzgin, boz səkitliyi uzun, nazik fit deşdi; stansiya binasının qapısı çırpıldı. Başındakı demiryolu papağının üstündə qara mazut ləkələri olan yuxulu stansiya reisi qulaqlarını şinelinin qaldırılmış boyunluğunu altında gizlədə-gizlədə perrona çıxdı. O, tənha səmişlərə çəpəki nəzar saldı, cibindən çıxardığı papirosu barmaqları arasında övələyib iylədi, başını qaldırıb göyə baxdı və papirosu qaytarıb cibinə qoydu. Sonra es-

– Yaxşı görək, bəsdir! – oğlan dedi və çamadanını götürmək üçün əyildi. – Eşitmirsən? Bəsdir, deyirəm!

Onlar peron boyu yavaş-yavaş qatara qarşı getdilər. Qız paltosunun qollarını didişdirə-didişdirə oğlanın üzünə baxırdı, tələsə-tələsə, dili topuq vura-vura deyirdi:

– Sən orada özünü qoru, ağırılıq qaldıran da ehtiyatlı ol. Damarın-zad partlayar... Özündən muğayət ol, çox gücə salma özünü. Mənə noodasidi ki? Mən gözələyəcəm. Qezetlər-

Səfər Alışarlı
Yuri Kazakov

sifəti əzabla qırırdı. Nəhayət o, pəncərəni açdı, tez də başını çölə çıxarıb qıyıq bir təbəssümlə bu kiçik stansiya baxanda qızı gördü və təbəssümünü səyirdib cır səslə qışqırdı:

– Ay qız, bu hansı stansiyadı?

– Lundaqla, – bələdçi boğuc səslə cavab verdi.

– Bazar var burada? – yenə də qıza baxa-baxa pijamalı kişi soruşdu.

– Yoxdu, – yenə də bələdçi diləndi. – İki dəqiqə dayanıq.

– Olmadı ki! – səmişin qızdan gözünü çəkmədən heyrləndi.

– Bağlayın pəncərəni, – içəridə şilləq səslə kişidən xahiş etdi.

Pijamalı kişi çevrilib perrona atılı küreyini göstərdi, sonra yazıqcasına gülümsəyərk

pəncərəni bağladı və həmin dəqiqə də yox oldu. Elə bil onu yeruddu.

Oğlan çamadanı vaqonun pilləkəlinə qoyub qıza tərəf döndü:

– Bəlkə vidələşəy? – ağır səslə mızıklarıb əlini cibinə saxdı.

Qızın göz yaşları yanaqlarından axdı. O hiçqımb üzünü oğlanın çiyinə sıxdı.

– Tez məktub yaz... Eşidirsən? Ya-az... Gələcəksən, elə deyilmi?

– Dedik də... – oğlan qorxmuş kimi könülsüzlüklə dedi. – Üzünü sil. Eşitmirsən?!

– Eybi yox, – qız tənəffəs və dələ çevikliyi ilə göz yaşlarını silə-silə, həsrətlə oğlanın üzünə baxa-baxa pıçıldadı. – Mən burada tək-tənha qalırım. Dediklərimizi yaddan çıxarma.

– Yadımdadı. Mənə nə var ki! – oğlan qalın səsle deyib başını qaldırdı, ətrafa göz gəzdirdi.

– Mən isə... Bütün ömrüm boyu sənə üçün... Sən bunu bil!

– Dedik də, – oğlan yerə baxa-baxa etinasızcasına dodaqlarını terlədi.

İki dəfə titrək, nəm çəkmiş zəng səsi eşidildi.

– Vətəndaş, xahiş edirəm vaqona keçəsiniz, yoxsa qalacaqsınız, – bələdçi dedi və təlesik tambura qaxdı.

Qızın sifəti ağardı, əlini ağzına təpdi.

– Vasya! – o qışqırdı və heç nə görməyən baxışlarını səmişlərin üstünə səpdi. Onlar tez çevrilib ona baxdılar. – Vasya! Öp məni...

– Öpüm də... – oğlan mızıkladı, ki-minsə tənəli baxışından çəkinmiş kimi arxaya çəpəki nəzar salıb qıza tərəf əyildi.

Sonra qəddini düzəltti, sanki ağır bir işi yerinə yetirib pilləkəne sıçradı. Qız astaca inlədi, titrəyən dodağını dişləyib əlləri ilə üzünü qapadı, ancaq tez də əllərini çəkdi... Vaqonlar altından fısıldaşdı, irəliləyən parovoz boğuc səslə qışqırdı. Məşə tərəfdən o cür də boğuc

və qısa əks-səda qayıtdı. Qatar astaca tər-pəndi. Qalın şpallar cırlıdı. Oğlan pilləkəndə dayanıb çiskin dalğınlıqla qıza baxırdı, sonra onun sifəti bir az qızardı və o astadan qışqırdı:

– Eşidirsən?.. Mən daha gəlməyəcəyəm! Eşidirsən?..

O, dişlərini qıcadı, sinə dolusu hava udub pilləkəndəki çamadanı götürərək yanakı addımlarla tambura qaxdı.

Qız həmin an sanki birdən-birə əyilib iki-qat oldu, başını aşağı saldı... Onun böyründən vaqonlar ötüdü, şpallar ağır-ağır nəfəs almırmış kimi fısıldaşdı, nəse aramsız cırlıdı. Qız isə göz qırpmadan diqqətlə reisin üstündə təkərlərin tez-tez açılıb-qapıldığı rəngərəng mazut ləkəsinə baxırdı. Fikirlə-fikirlə, sıxla-sıxla, özü də hiss etmədən həmin ləkəyə yaxınlaşa-yaxınlaşa baxırdı, elə bil ləkə onu ovsunlayıb aldada-aldada özünə çəkirdi. O bütün gücünü toplayıb əlini dözülməz ağrı ilə sancan ürəyinə sıxdı, onun körpə, belə ağrıları üçün çox naşı dodaqları isə getdikcə ağardı.

– Kənara çək! – birdən onun başı üstündə vətəsi səslə bağrırdılar.

Qız diksindi, göz qırpdı, rəngi ləkə işıqlandı, bozardı, şpalların cırlıtısı, təkərlərin döyüntüsü qurtardı və qız başını qaldırıb gördü ki, arxasına dairəvi, qırmızı lövhə vurulmuş sonuncu vaqon sessizcə, sanki havada süzürmüş kimi uzaqlaşır. Qız başını sallaqçanın, etinasız göyüzünə tərəf qaldırdı, yaylığını ovudanın ilə başından üzünə sürüşdürüb sərxoş adam kimi ləngər vura-vura eke-bike arvad səsle uladı:

– Getdi-i-i!..

Qatar tezliklə yaxın meşənin arxasında görünməz oldu. Perronu səkitlik bürüdü. Əyri ayaqlarını sürüyə-sürüyə stansiya reisi qıza yaxınlaşdı, onun arxasında dayanıb əsnədi:

– Getdi? – dedi. – Hı-hı? Hamı çıxıb gedi.

Susdu, sonra ağzından yerə atdığı bel-gəmi ayağı ilə əzdi.

– Mən də qız bədbəxəm... – mızıkladı.

– Verəcəyəm özümü çənub bələbə. Burada adam danır, yağışlar da bir yandan... Çənub isli olur. Şeylər var orada, nədir onların adı? Hə, sarı ağacdan!

Qızın əndamına nəzar saldı, onun palçıqlı çəkmələrinə uzun-uzadı baxdı, sonra astadan, bir az da laqeydlilik soruşdu:

– Siz "Qırmızı mayak"dan deyilsiniz? Hə? Hı-hı... Bəb də-e... Çox sağsaq havadır.

Ayaqlarını sürüyə-sürüyə, ehtiyatla gölməçələrin arasından keçib getdi.

Qız bəmbəş perronda xeyli dayandı, irəli, çox yaxın bir məsafəyə dirmiş baxışları ilə heç nə görə bilmədi: ne ünd, nəmiş meşəni, nə boz panlı ilə uzanan dəmir yolunu, nə də yerə yapmış qırmızımtıl olanı. O, oğlanın çil, kobud silfini gördü.

Nəhayət, köks çürüdü, yaş yanaqlarını silib atın yanına getdi. Atı açdı, qışqırını düzəltti, otu çevirdi, bir dəfə də bükələyindən sonra arabaya dımaşib yüyənini təpədi. At azca gerildirdi, tənəli-tənəli quyruğunu yeldirdi, güclə dönüb ağır addımlarla sannaşqılı çəpərin, ot tayalarının, kərpic kimi üst-üstə qalanmış şpalların yanından keçərək çöl yoluna tərəf getdi.

Qız nal kimi əyri boyunluğun üstündən harasa baxa-baxa yerində tərpenməz oturmuşdu, sonra dönüb axınına dəb stansiyaya baxdı və üzünü üstə arabanın içinə uzandı.

Vaqon yumşaq cırlıtı ilə onların yanında dayandı. Tamburda dəbərələ-nən əzgin, ağsifət səmişlər ciddi maraqla çölə baxmağa çalışırdılar. Pəncərə arxasında zolaqlı pijama geymiş kök, üzütüklü bir kişi xırdaca, şiş alnını qırışdırıb hirsə çərçivəni laxladırı. Çərçivə onun gücünə tabe olmadığı üçün səmişinin sifəti əzabla qırırdı. Nəhayət, o, pəncərəni açdı, tez də başını çölə çıxarıb qıyıq bir təbəssümlə bu kiçik stansiya baxanda qızı gördü və təbəssümünü səyirdib cır səslə qışqırdı...

recəni güdə doldururdu. Ancaq mən "usta" normasını hop götürdüm. Başa düşürsən?

– Bəs mən necə olacam? – qız astaca soruşdu.

– Sən? – oğlan çəpəki baxışla qızı süzdü, quru-quru boğazını antladı. – Dedik də... Başım aynısı, gələcəyəm. İndi mənim vaxtım yoxdur. Mən indi rekord sıxmalıyam. Hələ qabaqda Moskva var. Dayan gör, onları nə günə salacam! Birca şeyə yanırım ki, bu mexanizmi mən əvvəllər bilməmişəm. Yoxsa çoxdan... Bilirsən, orada neyləyirlər? Məşq eləyirlər, hər gün. Məndə isə daxili güc var, anadangelmə! Qayan, bir az gözle, mən onların hamısını qarın-qarına bağlayıb birdən hop qaldıracağam. Xaricə-zada gedəcəm, yaşımağa başlayacağam! Hə-ə-ə!.. Sənin yanında gələcəm... Sonra... Yazacağam sənə...

neyib boğuc səslə:

– Hansı vaqonadı? – onlardan soruşdu.

Oğlan göbək, yağın boynunu burub stansiya reisinin təzə qalşlarına baxdı, biele çaxmağ üçün əlini cibinə saxdı.

– Doqquzuncu. Nəce ki?

– Hə-ə, – stansiya reisi mızıklarıb yenə əsnədi. – Doqquzuncu deyirsən? Hə-ə-ə... Doqquzuncu. Yaman saısaq havadır. Oh-oh-oh...

O çevrilib gölməçələrin qırağı ilə stansiyanın yük bölməsinə tərəf getdi. Qatar meşənin arxasından tez çıxdı, sürəti azalda-azalda yaxınlaşdı, bir dəfə də yorğun və nazik fitlə qışqırdı. Oğlan ayağa qalxıb papirosunu tulla-dı, qızın üzünə baxdı: qız gülümsəmək istəyirdi, amma dodaqları sözünə baxmırdı, əfsənirdi.

də sənəni adını izləyəcəm. Sən mənə görə rahat olma. Bu da elə-bələ... Sənə sevirem, ona görə ağlayıram. Fikirleşirəm ki...

– Yaxşı, qıtar görüşüm, – oğlan çəmkirdi. – Dedim, gələcəm.

Parovoz yeri titrədə-titrədə istı, nəm buxar püskürüb onların yanından keçdi. Sonra getdikcə yavaşlayan yorğun vaqonlar keçməyə başladılar: biri, ikisi, üçü...

– Odur ey, doqquzuncu! – qız tələsik dedi. – Burada gözələyək!

Vaqon yumşaq cırlıtı ilə onların yanında dayandı. Tamburda dəbərələ-nən əzgin, ağsifət səmişlər ciddi maraqla çölə baxmağa çalışırdılar. Pəncərə arxasında zolaqlı pijama geymiş kök, üzütüklü bir kişi xırdaca, şiş alnını qırışdırıb hirsə çərçivəni laxladırı. Çərçivə onun gücünə tabe olmadığı üçün səmişinin

tez baş verəcəyini gözlemirdim. O mənim